

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.016.02.2020

Jolanta Zarębska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Grudziądzu
ul. Ludwika Waryńskiego 34A
86-300 Grudziądz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/041 – Pomoc udzielana rodzinom zastępczym przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Grudziądzu ¹ , ul. Ludwika Waryńskiego 34A, 86-300 Grudziądz.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Zarębska, p.o. Dyrektor ² w okresie od 20 sierpnia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r., Dyrektor od 1 stycznia 2019 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Włodzimierz Zieliński, Dyrektor, od 21 maja 1990 r. do 17 sierpnia 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. 2. Realizacja zadań przypisanych koordynatorom. 3. Formy i efekty pomocy udzielanej przez koordynatorów rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2020 r. Dla realizacji celów kontroli zostały wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych oraz w okresie późniejszym, a także dane statystyczne z tych okresów.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Monika Kazimierczak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/170/2020 z 14 października 2020 r. 2. Adam Ruciński, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/172/2020 z 22 października 2020 r.

(akta kontroli str. 1-10)

¹ Dalej: „MOPR” lub „organizator”.

² Dalej: „Dyrektor”.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

MOPR w latach 2018-2020 (I półrocze), jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej prawidłowo wywiązywał się z obowiązków określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁵. Praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej⁶ została właściwie zorganizowana m.in. na skutek prawidłowego umiejscowienia ich w strukturze organizacyjnej jednostki, a także zatrudniania w zadaniowym systemie czasu pracy, pozwalającym na realizowanie zadań przypisanych w ww. ustawie. Organizator zatrudniał na stanowiskach koordynatorów osoby spełniające wymagania ustawowe, ponadto nie przekraczano limitu, określonego w art. 77 ust. 4 ww. ustawy, dotyczącego ilości rodzin zastępczych mogących być jednocześnie pod opieką jednego koordynatora. Stabilność zatrudnienia ww. pracowników pozwalała budować poczucie równowagi u wspieranych rodzin zastępczych. Koordynatorom zapewniono szkolenia podnoszące ich kwalifikacje i zapobiegające wypaleniu zawodowemu.

Koordynatorzy, co do zasady prawidłowo opracowywali, modyfikowali i realizowali wspólnie z rodzinami plany pomocy dzieciom. Uczestniczyli także każdorazowo w pracach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.

Realizując założenia powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, organizator skutecznie wspierał rodziny zastępcze w wykonywaniu ich zadań i umożliwiał im korzystanie z uprawnień wynikających z ww. ustawy. Wykonywane przez koordynatorów zadania nie były przedmiotem skarg.

Jako działanie nieprawidłowe NIK ocenia wyznaczanie bądź zmianę koordynatora w czterech z ośmiu zbadanych spraw bez zasięgnięcia opinii rodziny zastępczej, czym naruszono art. 77 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej. Stwierdzono także jeden przypadek nieprzekazania rodzinie zastępczej w terminie, o którym mowa art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o pieczy zastępczej, pełnej dokumentacji dziecka. Ponadto w czterech kartach modyfikacyjnych sporządzonych do dwóch planów pomocy dzieciom błędnie uznano, że cele pracy z dziećmi nie wymagają zmiany, pomimo że w ogóle nie zostały wyznaczone.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Opis stanu faktycznego

1.1. W MOPR, zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej oraz Regulaminem organizacyjnym⁸, w latach 2018-2020 (I półrocze) funkcjonował Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, umiejscowiony w strukturze Działu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej⁹, który tworzyli koordynatorzy.

(akta kontroli str. 22-44, 587)

MOPR jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie wprowadził w formie aktów prawa wewnętrznego rozwiązań w zakresie organizacji, sposobu realizacji

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 821, dalej: „ustawa o pieczy zastępczej”.

⁶ Dalej: „koordynatorzy”.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Zarządzenia Prezydenta Grudziądza z dnia: 29 lutego 2016 r. Nr 77/16 i 1 kwietnia 2019 r. Nr 140/19, w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, ze zm.

⁹ Dalej: „Dział PZ”.

i dokumentowania zadań przez koordynatorów. Kierownicy Działu PZ przy współudziale koordynatorów, opracowali i wprowadzili do stosowania szereg jednolitych dokumentów dotyczących organizacji i realizacji zadań¹⁰.

NIK wskazuje, że zgodnie ze standardem kontroli zarządczej określonym w komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, wydane na podstawie art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, m.in. procedury wewnętrzne, instrukcje i wytyczne stanowią dokumentację systemu kontroli zarządczej. Powinna być ona spójna i dostępna dla wszystkich osób, dla których jest niezbędna (część II, lit. C, pkt 10). W ocenie NIK doprecyzowanie w MOPR wewnętrznych regulacji obejmujących sposób realizacji, dokumentowania oraz rozliczania zadań wykonywanych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, wzmocniłoby funkcję kontroli zarządczej w jednostce.

(akta kontroli str. 57-97, 103, 513-532)

Zastępca Dyrektor podała, że opracowane druki stanowiły swoistego rodzaju procedury/wytyczne/zalecenia, które zostały wypracowane mając na uwadze prawidłowy, jednolity sposób wykonywania zadań przez koordynatorów. Tak opracowane wzory dokumentów miały zwrócić uwagę koordynatorów na istotne kwestie. Jednocześnie były one na bieżąco modyfikowane przez pracowników w zależności od potrzeb przy konsultacji i akceptacji przełożonego.

(akta kontroli str. 59, 501, 504, 506)

W związku z pandemią COVID-19 w MOPR powołano¹¹ Zespół ds. Zagrożenia Koronawirusem, do którego zadań należało koordynowanie działań i wprowadzenie wspólnych rozwiązań w zakresie organizacji pracy i ochrony pracowników MOPR przed jego zagrożeniem. Pracownicy na bieżąco byli informowani m.in. o organizacji pracy poszczególnych działów, sytuacji w zakresie dostępności środków ochrony i dezynfekcyjnych¹², zmianach zasad obsługi interesantów. Koordynatorzy w okresie od marca do czerwca 2020 r. korzystali z możliwości pracy zdalnej¹³.

(akta kontroli str. 104, 120-122, 502, 509-511, 543-570)

Jednocześnie przekazano do wiadomości i stosowania zarówno koordynatorom, jak i rodzinom zastępczym instrukcję Wojewody Kujawsko-Pomorskiego¹⁴ dla podmiotów pieczy zastępczej, w tym placówek opiekuńczo-wychowawczych w sytuacji rozpowszechniania się choroby COVID-19 oraz zalecenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej¹⁵ dla instytucji szeroko rozumianej pieczy zastępczej i ośrodków wychowawczych dotyczące możliwości zapobiegania szerzeniu się koronawirusa.

(akta kontroli str. 104, 108-119)

¹⁰ Wprowadzono do stosowania formularze: Planu pomocy dziecku umieszczonemu w rodzinie zastępczej; Informacji o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej; sytuacji rodziny dziecka oraz opinii dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej; Karty kontaktu z rodziną zastępczą przez Notatkę kontaktu z rodziną zastępczą w środowisku / MOPR; Wyrażenia woli dziecka o pozostaniu w rodzinie zastępczej; Modelu diagnostycznego – Progu znaczącej krzywdy; Sprawozdania z efektów pracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej; Harmonogramu – Czynności podejmowanych w tygodniu przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w przedziale czasowym od godz. 7.00 do 20.00.

¹¹ Okólnikiem nr 1/20 Dyrektora MOPR z dnia 9 marca 2020 r.

¹² MOPR zapewnił rękawice, mydło antybakteryjne, żele antybakteryjne, środki do dezynfekcji powierzchni, maseczki.

¹³ Wprowadzonej Okólnikami Dyrektora MOPR nr 2/20 z dnia 24 marca 2020 r. i nr 3/20 z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie wykonywania pracy zdalnej przez pracowników MOPR.

¹⁴ Dalej: „Wojewoda”.

¹⁵ Dalej: „MRPiPS”.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnił na terenie MOPR możliwość swobodnego porozmawiania się rodzin zastępczych z koordynatorami, spotkań rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, czy przedstawicieli ośrodka adopcyjnego z dziećmi, poprzez wydzielenie pomieszczenia służącego takim spotkaniom¹⁶. Jednocześnie w sali konferencyjnej na terenie MOPR odbywały się szkolenia rodzin zastępczych, kandydatów na rodziców zastępczych, spotkania grup wsparcia, czy posiedzenia ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.

Ponadto koordynatorom zwracano koszty przejazdu środkami transportu zbiorowego, w wyniku comiesięcznej analizy indywidualnych potrzeb związanych z ich pracą z rodziną zastępczą.

(akta kontroli str. 129-142)

1.2. Wszystkie osoby zatrudnione w MOPR w latach 2018-2020 (I półrocze) na stanowiskach koordynatorów, spełniały wymagania określone w art. 78 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej, w zakresie posiadanego wykształcenia i braku przeciwwskazań do zajmowania stanowiska.

(akta kontroli str. 149-153)

Organizator zatrudniał koordynatorów na podstawie umów o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, zgodnie z art. 79 ust. 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej. Przyjęty system zadaniowego czasu pracy miał uzasadnienie wynikające z zakresów zadań przypisanych poszczególnym koordynatorom¹⁷, które były zbieżne z ich zadaniami określonymi w ustawie o pieczy zastępczej i regulaminie organizacyjnym MOPR.

Koordynatorzy dokumentowali realizację zadań w formie tygodniowego harmonogramu, pn.: *Czynności podejmowane w tygodniu przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w przedziale czasowym od godz. 7.00 do 20.00*¹⁸. Dokument ten był weryfikowany, oceniany i akceptowany przez bezpośredniego przełożonego, którym do lutego 2020 r. był główny specjalista koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, a następnie - przez Kierownika Działu PZ. Odbywało się to poprzez ocenę notatek służbowych sporządzanych przez koordynatorów z kontaktu z rodziną zastępczą.

(akta kontroli str. 159-210, 501, 504, 513-521)

Nie stwierdzono przypadków wykonywania przez koordynatorów zadań pracownika socjalnego¹⁹, prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat²⁰ bądź wykonywania czynności kontrolnych w imieniu Prezydenta Grudziądz.

(akta kontroli str. 280-354)

Dyrektor podała, że zgodnie z Regulaminem pracy²¹ w sytuacji korzystania przez pracownika z długotrwałych zwolnień, kierownik działu przydzielał na ten czas czynności do wykonania innemu pracownikowi lub rozdzielał czynności pracownika nieobecnego pomiędzy innych pracowników komórki. W przypadku braku możliwości wykonywania zadań nieobecnego pracownika przez innych pracowników, zgłaszał ten fakt bezpośredniemu przełożonemu, który podejmował

¹⁶ Pomieszczenie wyposażone m.in. w stół, kanapę, zabawki dla dzieci.

¹⁷ W informacjach uzupełniających do umów o pracę wskazywano, że czas pracy koordynatora wyznaczony był wymiarem zadań i kształtowany przez koordynatora w przedziale czasowym w godz. 7:00-20:00.

¹⁸ Wzór dokumentu opracowany na potrzeby MOPR.

¹⁹ Określonych w art. 119 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1876).

²⁰ W Dziale PZ funkcjonował odrębny Zespół ds. świadczeń pieczy zastępczej.

²¹ Zarządzenie Nr 8/16 Dyrektora MOPR z dnia 5 października 2016 r., ze zm.

decyzje w tym zakresie. Wskazała także, że w przypadku dłuższej nieobecności pracownika, jeśli znany był przewidywany czas tej nieobecności, zatrudniano osobę na zastępstwo. Taka sytuacja miała miejsce w 2018 r., kiedy to w sytuacji długotrwałej nieobecności w pracy jednego z koordynatorów, zatrudniono na umowę o pracę na zastępstwo po kolei dwóch innych pracowników.

(akta kontroli str. 45-56, 502, 508-509)

W latach 2018-2019 w MOPR zatrudnionych było ośmiu, a w 2020 r. (I półrocze) siedmiu koordynatorów²². Dane te zgodne były ze sprawozdaniami przekazywanymi przez MOPR do MRPiPS, za ww. okresy. Wskaźnik fluktuacji kadr²³ wynosił odpowiednio 0,125; 0; 0,136.

(akta kontroli str. 211, 408-467)

Na terenie powiatu²⁴, według stanu na koniec badanego okresu funkcjonowało: w 2018 r. – 103, w 2019 r. – 100 i w 2020 r. (I półrocze) – 101 rodzin zastępczych, z tego:

- w 2018 r.: 67 rodzin spokrewnionych (65%), 35 rodzin niezawodowych (34%) i jedna rodzina zawodowa (1%),
- w 2019 r.: 62 rodziny spokrewnione (62%), 37 rodzin niezawodowych (37%), jedna rodzina zawodowa (1%),
- w 2020 r. (I półrocze): 61 rodzin spokrewnionych (60%), 39 rodzin niezawodowych (39%), jedna rodzina zawodowa (1%)²⁵.

Nie prowadzono rodzinnych domów dziecka. Wszystkie rodziny zastępcze przez cały badany okres objęte były opieką koordynatorów. Dane powyższe zgodne były ze sprawozdaniami przekazywanymi przez MOPR do MRPiPS.

W sytuacji odejścia z pracy w trakcie 2018 r. jednego z koordynatorów, w jego miejsce zatrudniono nowego pracownika. Natomiast w wyniku odejścia z pracy w 2020 r. kolejnego koordynatora, jego rodziny zostały przypisane pozostałym koordynatorom²⁶.

Według stanu na koniec okresu koordynatorzy mieli pod opieką:

- w 2018 r. – 14 rodzin (cztery przypadki), 13 rodzin (trzy przypadki), osiem rodzin (jeden przypadek),
- w 2019 r. – 13 rodzin (trzy przypadki), 12 rodzin (trzy przypadki), 14 rodzin (jeden przypadek), 11 rodzin (jeden przypadek),
- w 2020 r. (I półrocze) – 15 rodzin (trzy przypadki), 14 rodzin (trzy przypadki), 13 rodzin (jeden przypadek).

W okresie objętym kontrolą, pod opieką poszczególnych koordynatorów, zgodne z art. 77 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej, nie przebywało więcej niż 15 rodzin, nie wystąpiły także przypadki rezygnacji rodzin zastępczych ze wsparcia koordynatora.

(akta kontroli str. 148-158, 224, 408-467, 502, 508-509)

1.3. MOPR zapewniał koordynatorom szkolenia w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz możliwość korzystania z poradnictwa zawodowego i superwizji, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14a i art. 77 ust. 6 ustawy o pieczy zastępczej.

²² Dane według stanu na koniec okresu. Jeden koordynator w marcu 2020 r. został wybrany na stanowisko urzędnicze, etat koordynatora nie był kontynuowany.

²³ Liczba koordynatorów, którzy odeszli z pracy w danym roku / średnioroczna liczba koordynatorów.

²⁴ Miasto Grudziądz.

²⁵ Jedna rodzina liczona podwójnie, jako pełniąca jednocześnie funkcję rodziny spokrewnionej i niezawodowej.

²⁶ Dyrektor podała, że z uwagi na ówczesną liczbę rodzin zastępczych, nie było potrzeby aby kontynuować etat koordynatora.

W latach 2018-2020 (I półrocze) zorganizowano dla koordynatorów szkolenia podnoszące ich kwalifikacje zawodowe²⁷, ponadto zapewniono im możliwość skorzystania z superwizji, i tak:

- w roku 2018 r. – dziewięciu koordynatorów²⁸ zrealizowało 38 dni szkoleniowych (średnio 4,2 dnia na koordynatora),
- w 2019 r. – ośmiu koordynatorów zrealizowało 44 dni szkoleniowe (średnio 5,5 dnia na koordynatora),
- w 2020 r. (I połowa) – siedmiu koordynatorów zrealizowało 18 dni szkoleniowych (średnio 2,6 dnia na koordynatora).

Dyrektor wyjaśniła, że Kierownik Działu PZ podczas codziennych kontaktów identyfikował zarówno trudności w pracy konkretnych pracowników, jak i ich potrzeby szkoleniowe, czy też potrzeby związane z korzystaniem z poradnictwa zawodowego i superwizji. Kierował na szkolenia z uwzględnieniem zarówno potrzeb działu jak i potrzeb rozwoju samego pracownika. Jednocześnie psycholog MOPR stworzył ankietę dla koordynatorów, której wyniki posłużyły do opracowania planu tematów szkoleniowych. Podała także, że żaden z koordynatorów nie zgłaszał przełożonemu potrzeby dodatkowych szkoleń (poza superwizją, która została zrealizowana), czy też innego rodzaju wsparcia mającego na celu zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego.

W przeprowadzonych ankietach koordynatorzy podali, że organizator nie rozpoznawał ich potrzeb szkoleniowych, niemniej potwierdzili, że w przeciągu ostatnich trzech lat uczestniczyli w szkoleniach z zakresu: metodyki pracy z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej (85,7%), ochrony danych osobowych (85,7%), przepisów BHP (71,4%), metodyki pracy z rodzinami zastępczymi (28,6%), metodyki pracy z wybranymi grupami rodzin/dzieci (14,3%). Ponadto 85,7% ankietowanych potwierdziło udział w superwizji.

(akta kontroli str. 212-222, 502, 506-508, 896-898, 906-908)

1.4. Łączny koszt zatrudnienia koordynatorów wyniósł:

- w 2018 r. – 404,6 tys. zł, z tego: 241 tys. zł (59,6%) stanowiły środki własne, 163,6 tys. zł (40,4%) stanowiły środki z *Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*²⁹,
- w 2019 r. – 476,8 tys. zł, z tego: 326,4 tys. zł (68,5%) stanowiły środki własne, 150,4 tys. zł (31,5%) stanowiły środki z *Programu*,
- w 2020 r. (I półrocze) – 205,7 tys. zł – 100% środki własne.

Wnioski składane przez MOPR do MRPiPS o przyznanie dofinansowania w ramach *Programu* na lata 2018-2019, jak i sprawozdania z jego realizacji, zawierały rzetelne dane dotyczące liczby koordynatorów i rodzin objętych wsparciem, jak również zapewnienie odpowiedniego udziału własnego powiatu. Ponadto dane finansowe zgodne były z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej³⁰.

²⁷ W tematach m.in.: *Diagnoza rodziny jako skuteczne narzędzie w procesie pomocy rodzinie, Interdyscyplinarne wspieranie dzieci z diagnozą FASD w rodzinie; FAS i inne zaburzenia neurorozwojowe jako wyzwanie wychowawcze, edukacyjne i terapeutyczne; Warsztaty dla kadry systemu pieczy zastępczej; Warsztaty umiejętności wychowawczych „Szkoła dla Rodziców; Dziecko pokrzywdzone przestępstwem; Diagnoza rodziny jako skuteczne narzędzie w procesie pomocy rodzinie; Ochrona danych osobowych w codziennej pracy pracownika administracji w kontekście RODO*. Ponadto szkolenia w zakresie portretów psychologicznych dziecka doznającego przemocy fizycznej, krzywdzonego emocjonalnie czy wykorzystywanego seksualnie.

²⁸ W tym dwóch koordynatorów zatrudnionych kolejno na zastępstwo za osobę nieobecną w pracy.

²⁹ Dalej: „*Program*”.

³⁰ Zestawienie obrotów klasyfikacji budżetowej za lata 2018-2019: dział 855, rozdział 85508, paragrafy 4010, 4040, 4110, 4120.

Dyrektor poinformowała, że do 5 listopada 2020 r. MOPR nie otrzymał informacji o możliwości skorzystania z ww. formy dofinansowania w 2020 r.

(akta kontroli str. 225-264, 268)

1.5. Koordynatorzy przedkładali organizatorowi roczne sprawozdania z efektów pracy, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy o pieczy zastępczej. Ponadto dokumentowali wykonywanie zadań w formie tygodniowych harmonogramów opisanych w pkt 1.2. wystąpienia.

Sprawozdania roczne za lata 2018 i 2019 zostały złożone przez ośmiu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, na wzorze wprowadzonym do stosowania w MOPR. Zawierały one dane statystyczne dotyczące efektów pracy, podejmowane działania koordynatora w promowaniu rodzicielstwa zastępczego oraz problemy występujące w rodzinach zastępczych, podejmowane działania zaradcze i ich efekty. Sprawozdania były weryfikowane i akceptowane przez bezpośredniego przełożonego koordynatorów³¹.

Dane prezentowane w ww. dokumentach były zgodne z dokumentacją źródłową (w szczególności z informacjami o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz notatkach z kontaktu z rodziną zastępczą) będącą przedmiotem analizy w badanej próbie rodzin zastępczych, opisanej szczegółowo w obszarze 2 wystąpienia.

(akta kontroli str. 278-354)

Informacje ujmowane w sprawozdaniach koordynatorów były zgodne z danymi prezentowanymi w sprawozdaniach MOPR przekazywanymi Prezydentowi Grudziądz m.in. w zakresie liczby: rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dzieci pozostających pod opieką rodzin zastępczych, przeszkolonych kandydatów na rodziców zastępczych, sporządzonych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, ocen rodzin zastępczych, zgłoszeń do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, poradnictwa psychologicznego i prawnego.

Nie stwierdzono rozbieżności pomiędzy danymi wynikającymi ze sprawozdań koordynatorów, a danymi ujmowanymi w sprawozdaniach finansowo-rzeczowych składanych przez MOPR do MRPiPS za okresy półroczne w latach 2018-2019³².

(akta kontroli str. 355-466)

1.6. W latach 2018-2020 (I półrocze) Prezydent Grudziądz nie przeprowadzał kontroli w siedzibie MOPR ani wśród rodzin zastępczych.

(akta kontroli str. 470, 472-473, 503, 511)

W październiku 2019 r. kontrolę w MOPR, na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy o pieczy zastępczej, przeprowadził Wojewoda. Jej zakres obejmował realizację zadań wynikających z ww. ustawy i zatrudnianie pracowników realizujących zadania tej ustawy z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do 9 października 2019 r.

W wystąpieniu pokontrolnym, w części dotyczącej działalności koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, stwierdzono brak wywiązywania się MOPR z zapisu art. 77 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, tj. wyznaczania koordynatora po zasięgnięciu opinii rodziny zastępczej. Wojewoda nie wydał w tym zakresie zaleceń. W toku kontroli NIK stwierdzono, że od października 2019 r. MOPR wprowadził wzór

³¹ Do lutego 2020 r. był nim główny specjalista koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, a następnie Kierownik Działu PZ.

³² W zakresie porównywalnych danych, gdyż co do zasady dane ujmowane w sprawozdaniach do MRPiPS prezentowane były według stanu na koniec okresu.

dokumentu dotyczącego wyboru i zatwierdzenia koordynatora. Szczegółowy opis stosowania ww. procedury znajduje się w obszarze drugim wystąpienia.

Wydane zalecenia po kontroli Wojewody, dotyczyły sposobu przekazywania rejestru, o którym mowa w art. 46 ustawy o pieczy zastępczej i dokonywania umieszczeń większej ilości dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka. Dyrektor MOPR w piśmie skierowanym do Wojewody zawiadomiła o sposobie realizowania zaleceń wyjaśniając sposób i termin ich wykonania.

(akta kontroli str. 470, 474-500)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Organizator prawidłowo umiejscowił koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w strukturze organizacyjnej jednostki. Na ww. stanowiskach zatrudniał, na podstawie umów o pracę, osoby spełniające wymagania ustawowe. Stabilność zatrudnienia koordynatorów pozwalała budować poczucie równowagi u wspieranych rodzin zastępczych. Ww. pracownicy, zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej, nie mieli pod opieką jednocześnie więcej niż 15 rodzin zastępczych. Organizator zapewnił koordynatorom szkolenia podnoszące ich kwalifikacje zawodowe i zapobiegające wypaleniu zawodowemu.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Realizacja zadań przypisanych koordynatorom

2.1. W badanym okresie w MOPR nie wprowadzono pisemnych procedur postępowania przy przydzielaniu koordynatorów poszczególnym rodzinom zastępczym. Przygotowano natomiast wzory druków dotyczące wyboru koordynatora³³, które były wdrażane na podstawie ustnych poleceń Kierownika Działu PZ.

Dyrektor wskazała, że zasięganie opinii rodzin przed wyznaczeniem koordynatora zostało wprowadzone w październiku 2019 r. W badanym okresie odnosiło się jedynie do nowo powstałych rodzin zastępczych. Podała także, że obecnie zasięganie takiej opinii dotyczy wszystkich funkcjonujących rodzin zastępczych³⁴.

(akta kontroli str. 98-102, 798)

W okresie objętym kontrolą wszystkie wnioski o przydzielenie koordynatora rozpatrzono pozytywnie, nie wystąpiły przypadki wydania decyzji odmownej. Prawidłowość wyznaczania koordynatora zbadano na próbie dokumentacji ośmiu rodzin zastępczych³⁵ oraz na podstawie badania ankietowego 20 rodzin objętych opieką koordynatora³⁶. Ustalono, że w kontrolowanym okresie organizator w jednym przypadku dokonał zmiany koordynatora po zasięgnięciu opinii rodziny zastępczej, w trzech rodzinach nie doszło do zmian, a w czterech przypadkach zmiany nastąpiły bez zasięgania opinii rodziny, co opisano szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Przeprowadzona ankietowa rodzina zastępczych wykazała, że 13 rodzin potwierdziło zasięganie ich opinii przed wyznaczeniem koordynatora i w 100% odpowiedzi rodziny wskazały, że przy wyznaczaniu koordynatora nie było z ich strony negatywnej opinii.

(akta kontroli str. 143-144, 590-695, 886-895)

³³Pierwsza wersja druku stosowana od marca 2012 r. po października 2019 r., druga wersja druku stosowana od listopada 2019 r. do lutego 2020 r., trzecia wersja druku stosowana od marca do czerwca 2020 r.

³⁴Wyjaśnienie z 3 grudnia 2020 r.

³⁵Badaniem objęto dokumentację jednej zawodowej rodziny zastępczej, trzech niezawodowych rodzin zastępczych i czterech spokrewnionych rodzin zastępczych.

³⁶Próba ankietowa obejmowała 20 rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora, tj. dziewięć rodzin spokrewnionych, 10 rodzin niezawodowych i jedną rodzinę zawodową.

W latach 2018-2020 (I półrocze) dokonano 73 zmian koordynatora współpracującego z rodziną zastępczą, tj. w 2018 r. – 34, w 2019 r. – 19 i w I połowie 2020 r. – 20. Zastępca Dyrektor podała, że głównymi przyczynami zmian była m.in. chęć zapewnienia koordynatorom takiej samej ilości rodzin i dzieci, zatrudnienia nowego koordynatora i wygaśnięcia umowy na zastępstwo lub potrzeba równomiernego obciążenia koordynatorów trudnymi rodzinami. W przypadku ośmiu zbadanych spraw dokonano sześciu zmian koordynatora, z powodów analogicznych jak wskazano powyżej.

Z prowadzonych przez NIK badań ankietowych wynikało, że w ww. okresach z rodziną współpracował jeden koordynator w 25% przypadków, dwóch w 50%, trzech w 10%, a więcej w 15%.

(akta kontroli str. 147, 886)

2.2. Badanie dokumentacji 12 dzieci umieszczonych w analizowanych ośmiu rodzinach zastępczych³⁷ objętych opieką koordynatora wykazało, że we wszystkich przypadkach plany pomocy dziecku były zindywidualizowane, tj. odnosiły się do problemów i celów pracy z dzieckiem.

Jako przykłady zindywidualizowanego konstruowania planów można wskazać:

- wyznaczenie w jednej ze spraw³⁸: celów krótko i długoterminowych m.in.: prawidłowego funkcjonowania w rodzinie zastępczej, zapewnienia rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego oraz działań przewidzianych do realizacji: stworzenia optymalnych warunków życia, stabilizacji emocjonalnej, wzrostu poczucia bezpieczeństwa i pewności,
- określenie w kolejnej sprawie³⁹: celów krótko i długoterminowych m.in.: wsparcia dziecka w zaaklimatyzowaniu się w nowej rodzinie, dbania o jego stan zdrowia, w tym systematyczne wykonywanie wizyt kontrolnych, monitorowania sytuacji prawnej oraz działań przewidzianych do realizacji: powrotu dziecka pod opiekę rodziny naturalnej, a gdy to będzie niemożliwe przysposobienia oraz wprowadzenia dziecka w proces edukacyjny, integracji z rówieśnikami, stymulowania możliwości rozwojowych i poznawczych dziecka,
- wyznaczenie w następnej sprawie⁴⁰: celów krótko i długoterminowych m.in.: zapewnienia dziecku prawidłowego wzorca wychowawczego, optymalnych warunków do rozwoju, utrzymania prawidłowych relacji w rodzinie oraz działań przewidzianych do realizacji: utrzymania poczucia przynależności do rodziny poprzez zacieśnianie relacji i więzi emocjonalnej z dziadkami i rodziną biologiczną oraz należytego wywiązywania się z obowiązków szkolnych, mobilizowania do nauki i organizowania zajęć pozalekcyjnych.

W dziesięciu z 12 przypadków działania były dostosowane do celu głównego pracy z dzieckiem. Cele te polegały na: usamodzielnieniu (sześcioro dzieci), pozostaniu w pieczy zastępczej (troje dzieci), powrocie do rodziny (jedno dziecko). W dwóch sprawach nie określono celu głównego, co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W przypadku jednej sprawy, gdzie zawiązanie rodziny zastępczej nastąpiło w okresie objętym kontrolą, tj. w 2018 r., plan pomocy dziecku został opracowany we współpracy z asystentem rodziny, zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy o pieczy

³⁷ Sygnatury akt: [...] NIK wyłączyła jawność informacji na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176).

³⁸ [...] Patrz przypis 37.

³⁹ [...] Patrz przypis 37

⁴⁰ [...] Patrz przypis 37

zastępczej. Pozostałe 11 planów pomocy dzieciom, zostało sporządzone przed okresem objętym kontrolą⁴¹.

W przypadku:

- siedmiorga dzieci przebywających w pieczy zastępczej w momencie wejścia w życie ustawy o pieczy zastępczej⁴², plany sporządzono w terminie od 64 do 89 dni od dnia obowiązywania ustawy (58,3% badanej próby),
- czworga dzieci, które zostały przyjęte do rodzin zastępczych przed 2018 r., plany sporządzono w terminie od 40 do 68 dni, od dnia przyjęcia dziecka do rodziny (33,3% badanej próby),
- jednego dziecka przyjętego do rodziny w 2018 r. plan opracowano w terminie 58 dni od daty zawiązania rodziny zastępczej (8,4% badanej próby).

(akta kontroli str. 590-695, 793-847, 899-914)

W badanym okresie przy opracowaniu planu pomocy dla jednego dziecka MOPR nie dysponował jego diagnozą psychofizyczną, co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W pozostałych 11 przypadkach, sprzed okresu objętego kontrolą, do czasu przyjęcia planów pomocy dzieciom, MOPR zgromadził diagnozy psychofizyczne dla czworga dzieci.

(akta kontroli str. 590-695)

Analiza dokumentacji rodzin objętych wsparciem koordynatora wykazała, że prawidłowo dokonywano oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, tj.:

- z udziałem m.in. koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- przeprowadzano je w ustawowych terminach, nie rzadziej niż co trzy miesiące w przypadku dziecka poniżej trzech lat, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co sześć miesięcy⁴³,
- sporządzano modyfikacje planów w przypadkach wynikających z oceny sytuacji dziecka, które były spójne z wnioskami.

(akta kontroli str. 590-695)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W czterech⁴⁴ z ośmiu badanych dokumentacji rodzin zastępczych stwierdzono, że wyznaczenie⁴⁵ koordynatora następowało bez zasięgnięcia przez organizatora pieczy zastępczej opinii tej rodziny, co było niezgodne z art. 77 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej.

Dyrektor podała m.in., że do 2019 r. nie zasięgano w MOPR pisemnej opinii rodzin zastępczych z powodu niejasnego sformułowania art. 77 ustawy o pieczy zastępczej. Konsultowano jednak te kwestie z rodzinami w formie ustnej. Zdaniem Dyrektora zapis użyty w przywołanym przepisie był nieczytelny, brak było konkretnych wytycznych, co oznacza sformułowanie „opinia”, tj. czy miała być ona pisemna bądź ustna, czy też miała się odnosić do konkretnego koordynatora, albo ogólnego wskazania w przypadku potrzeby objęcia konkretnej rodziny wsparciem koordynatora. Ostatecznie, m.in. w wyniku kontroli Wojewody, organizator pieczy zastępczej wprowadził w październiku 2019 r. druk uwzględniający pisemność

⁴¹ W 10 przypadkach plan sporządzony został bez udziału asystenta rodziny lub podmiotu organizującego pracę z rodziną.

⁴² Tj. na dzień 1 stycznia 2012 r.

⁴³ W okresie od marca do czerwca 2020 r. posiedzenia, na których dokonywano oceny sytuacji dziecka, odbywały się bez udziału rodzin zastępczych oraz przedstawicieli instytucji zewnętrznych.

⁴⁴ [...] Patrz przypis 37.

⁴⁵ Jeden przypadek objęcia opieką przez koordynatora i pięć przypadków jego zmiany.

takiego postępowania. Do dnia kontroli NIK formularz był stosowany wyłącznie w przypadku nowych rodzin zastępczych, a aktualnie ma już zastosowanie we wszystkich przypadkach.

(akta kontroli str. 590-612, 635-670, 745-746, 798-799, 972-974)

NIK zauważyła, że w sytuacji, gdy przepisy nie nakazują potwierdzania w formie pisemnej zasięgnięcia przez organizatora pieczy zastępczej opinii rodziny, to ciężar dowodu, co do wykonania nałożonego prawem obowiązku, leży w tym przypadku po stronie zobowiązanego do jego realizacji. Forma dowodu (jeśli przez prawodawcę nie została określona) może być dowolna ale powinna być możliwa do zweryfikowania. Tymczasem w dokumentacji wytworzonej w trakcie niniejszej kontroli Kierownik Działu PZ potwierdził własnoręcznym podpisem, iż ustalenia poczynione przez kontrolera NIK w powyższym zakresie są zgodne z posiadaną przez MOPR dokumentacją źródłową.

2. W czterech kartach modyfikacyjnych z 2018 r.⁴⁶ koordynator wskazał na wystandaryzowanym druku stosowanym w MOPR, w miejscu przewidzianym na podanie celu, iż nie wymaga on modyfikacji, pomimo, że cele te nie były w ogóle wyznaczone ani w dwóch planach pomocy dzieciom, ani w kolejnych dwunastu ich modyfikacjach⁴⁷ mających miejsce przed okresem objętym kontrolą.

Dyrektor podała m.in., że w planie były wskazane trzy cele pracy z dzieckiem, a pracownik omyłkowo nie wskazał wybranego celu, jakim było wychowanie dziecka w rodzinie zastępczej.

Koordynator wyjaśnił, że podczas weryfikacji planu pomocy dziecku odnoszono się do działań długo i krótko terminowych oraz poszczególnych obszarów zawartych w planie.

(akta kontroli str. 700-741, 802, 844)

3. Organizator pieczy zastępczej nie przekazał rodzinie zastępczej⁴⁸ zawiązanej w 2018 r. najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień przyjęcia jednego dziecka, jego diagnozy psychofizycznej, co było niezgodne z art. 47 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 38a ust. 1 pkt 7 ustawy o pieczy zastępczej.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że do 2019 r. stosowano interpretację przepisu art. 47 ustawy o pieczy zastępczej, z której wynikało, że diagnoza psychofizyczna powinna być sporządzana dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, biorących udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz w przypadku konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno-wychowawczą lub resocjalizacyjną albo leczeniem i rehabilitacją. Dziecko przekazane do rodziny zastępczej w 2018 r. nie miało tego typu potrzeb. Podała także, że w 2019 r. ustalono w MOPR, iż każde dziecko umieszczane od tego czasu w pieczy zastępczej będzie miało sporządzoną diagnozę.

(akta kontroli str. 602, 699, 800-801)

OCENA CZĄSTKOWA

Koordynatorzy rzetelnie przygotowywali plany pomocy dzieciom i adekwatnie do zmieniającej się sytuacji małoletnich modyfikowali ich treść. Brali też udział w pracach zespołów ds. okresowej oceny dziecka. Jako nieprawidłowe NIK ocenia to, że MOPR w 50% badanych spraw nie zasięgał opinii rodziny zastępczej przy wyznaczaniu koordynatorów. Stwierdzono także przypadki nierzetelnego wypełniania kart modyfikacyjnych w części dotyczącej podstawowego celu pracy

⁴⁶ Dwie karty modyfikacyjne nr 7 (dla obojga rodzeństwa) z 8 listopada 2018 r. oraz dwie karty nr 8 (dla obojga rodzeństwa) z 28 listopada 2018 r. w sprawie [...]. *Patrz przypis 37.*

⁴⁷ Po sześć modyfikacji dla każdego dziecka przeprowadzonych do końca 2017 r.

⁴⁸ [...] *Patrz przypis 37.*

z dziećmi oraz brak analizy psychofizycznej jednego dziecka w momencie kierowania go do rodziny zastępczej.

OBSZAR

3. Formy i efekty pomocy udzielanej przez koordynatorów rodzin zastępczych i rodzinnym domom dziecka.

Opis stanu faktycznego

3.1. Badanie dokumentacji ośmiu rodzin zastępczych wykazało, że koordynatorzy oraz organizator rodzinnej pieczy zastępczej wspierali rodziny w realizacji zapewnienia dzieciom całodobowej opieki i wychowania. W pięciu z ośmiu rodzin zastępczych⁴⁹ zdiagnozowano siedem problemów, z których sześć rozwiązano przy wsparciu ze strony koordynatora.

(akta kontroli str. 590-695)

3.1.1. Na podstawie badanej dokumentacji rodzin zastępczych stwierdzono, że koordynatorzy i pracownicy MOPR skutecznie zdiagnozowali i rozwiązyali sześć problemów dzieci w zakresie:

- traktowania dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej (art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej), zdiagnozowano dwa przypadki⁵⁰,
- zapewnienia dziecku kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych (art. 40 ust. 1 pkt 3), zdiagnozowano jeden przypadek⁵¹,
- umożliwienia dziecku kontaktu z rodzinami i innymi osobami bliskimi (art. 40 ust. 1 pkt 7), zdiagnozowano trzy przypadki⁵².

Wszystkie zdiagnozowane problemy zostały rozwiązane przez rodziny zastępcze przy wsparciu koordynatora lub organizatora pieczy zastępczej. Działania podejmowane w celu rozwiązania ww. problemów to m.in. przeprowadzenie mediacji z bliskimi małoletnich, motywowanie do systematycznej nauki oraz nakłanianie rodziców zastępczych do organizowania dzieciom zajęć dodatkowych, porady i konsultacje psychologiczne.

W wyniku ww. starań nakłoniono matkę biologiczną do kontaktów z dzieckiem pozostawionym po urodzeniu w szpitalu. W pomieszczeniu udostępnionym przez MOPR dziecko m.in. pod opieką koordynatora mogło przebywać w towarzystwie matki i jej dzieci.

(akta kontroli str. 590-695, 1035-1571)

W jednym przypadku, działania koordynatora w obszarze zapewnienia dziecku kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych nie powiodły się. Pomimo rozmów motywujących i sugestii koordynatora dotyczących organizowania zajęć dodatkowych przez rodziców zastępczych, dziecku nie udało się poprawić wyników osiągniętych w szkole.

Dyrektor podała m.in., że dziecko posiadało specyficzne trudności w koncentracji, co przekładało się bezpośrednio na problemy występujące z nauką. Wskazała, że w orzeczeniu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej⁵³ o dostosowaniu wymagań edukacyjnych do indywidualnych możliwości rozwojowych dziecka nie wyrażano opinii o konieczności zmiany dotychczasowego sposobu kształcenia.

(akta kontroli str. 671-684, 1035-1314)

⁴⁹ [...] Patrz przypis 37.

⁵⁰ [...] Patrz przypis 37.

⁵¹ [...] Patrz przypis 37.

⁵² [...] Patrz przypis 37.

⁵³ Dalej: „PPP”.

Wszystkie zdiagnozowane problemy były uwzględnione w planie pomocy dziecku oraz znajdowały odzwierciedlenie w sporządzanej przez koordynatora dokumentacji pracy z rodziną. W toku kontroli nie stwierdzono rozbieżności pomiędzy ww. dokumentami, a sprawozdaniami z efektów pracy koordynatorów.

(akta kontroli str. 590-695, 697-698)

W dokumentacji pozostałych pięciorga dzieci nie ustalono przypadków udzielania przez koordynatorów pomocy w badanym szczegółowo zakresie⁵⁴.

Dyrektor podała m.in., że koordynatorzy nie udzielali w tych przypadkach pomocy, ponieważ nie wystąpiły tam faktyczne problemy.

(akta kontroli str. 613-658, 804, 909-914)

Badanie ankietowe 20 rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora wykazało, że:

- 21,1% badanych rodzin oceniło pomoc ze strony koordynatora w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, jako znakomitą, 36,8% - bardzo dobrą, a 36,8% - dobrą; brak takiej pomocy zaznaczono w 5,3% odpowiedzi⁵⁵,
- 15% badanych rodzin oceniło wsparcie ze strony koordynatora w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych, jako znakomite lub bardzo dobre, 20% - dobre, 10% - niewielkie; ankietowani w 55% odpowiedzi podali, że nigdy nie otrzymali takiego wsparcia,
- 22,2% badanych rodzin oceniło wsparcie ze strony koordynatora w zaspokojeniu dziecku potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych i religijnych, jako znakomite lub bardzo dobre, 50% - dobre, a 5,6% - dostateczne; brak takiej pomocy zaznaczono w 22,2% odpowiedzi⁵⁶,
- 44,4% badanych rodzin oceniło wsparcie ze strony koordynatora w udzielaniu pomocy w zapewnieniu dziecku wykształcenia i nadrobienia braków szkolnych, jako bardzo dobre lub dobre; 55,6% ankietowanych wskazało na brak tego typu wsparcia⁵⁷,
- 41,2% badanych rodzin oceniło pomoc ze strony koordynatora w zapewnieniu dziecku pomocy w rozwoju uzdolnień i zainteresowań, jako bardzo dobrą lub dobrą, a w pozostałych 58,8% podano, że nigdy nie otrzymano wsparcia w tym zakresie⁵⁸,
- 30,8% badanych rodzin oceniło pomoc ze strony koordynatora w zapewnieniu dziecku ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie prywatne, jako znakomitą lub bardzo dobrą, 38,4% - dobrą, 7,7% - niewielką; w 23,1% ankietowani wskazywali na brak takiej pomocy⁵⁹,
- 26,6% badanych rodzin oceniło wsparcie ze strony koordynatora w umożliwieniu dziecku kontaktu z rodziną biologiczną i innymi bliskimi, jako znakomite lub bardzo dobre, 26,7% - dobre, 13,4% - dostateczne lub niewielkie, a brak takiego wsparcia wskazało 33,3% ankietowanych⁶⁰,

⁵⁴ Traktowanie dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej; zapewnienie dziecku dostępu do przysługujących świadczeń zdrowotnych; zapewnienie dziecku kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych; zapewnienie dziecku rozwoju uzdolnień i zainteresowań; zaspokojenia jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych oraz religijnych; zapewnienie dziecku ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie prywatne; umożliwienie dziecku kontaktu z rodzinami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

⁵⁵ Na pytanie w ankiecie odpowiedziało 19 z 20 ankietowanych.

⁵⁶ Na pytanie w ankiecie odpowiedziało 18 z 20 ankietowanych.

⁵⁷ J.w.

⁵⁸ Na pytanie w ankiecie odpowiedziało 17 z 20 ankietowanych.

⁵⁹ Odpowiedzi na pytanie udzieliło 13 z 20 ankietowanych.

⁶⁰ Odpowiedzi na pytanie udzieliło 15 z 20 ankietowanych.

- 80% badanych rodzin oceniło pomoc i wsparcie niesione przez koordynatora jako potrzebne i skuteczne, a 5% wskazało, że było ono skuteczne w ograniczonym zakresie. W 5% odpowiedzi rodziny wskazały, że otrzymana pomoc i wsparcie nie wpływają ani pozytywnie, ani negatywnie na realizację obowiązków rodziny zastępczej, a 10% udzieliło odpowiedzi: „trudno powiedzieć.”

(akta kontroli str. 886-895)

Dyrektor odnosząc się do odpowiedzi zawartych w anonimowych ankietach wypełnionych przez rodziny zastępcze podała m.in., że:

- brak pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych mógł wynikać z braku potrzeby jej udzielania,
- brak pomocy w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych był trudny do oceny. Informacje, które umieszczano w okresowych ocenach dziecka w pieczy zastępczej pozwalały przyjąć, że zainteresowanie sytuacją zdrowotną dzieci ze strony koordynatorów było widoczne zawsze lub prawie zawsze,
- nie można zgodzić się z oceną, że potrzeby bytowe rodzin zastępczych nie były zaspokajane. Koordynatorzy wspomagali rodziny w wypełnianiu wniosków w zakresie świadczenia 500+ i 300+, świadczeń na niepełnosprawne dziecko, a następnie czuwali nad terminowością ich składania. W celu zaspokojenia potrzeb emocjonalnych zatrudniono w MOPR psychologa, który udzielał niezbędnego wsparcia dzieciom i ich rodzinom. Przystąpiono ponadto do kolejnych trzech edycji projektu unijnego „Rodzina w Centrum”, który pozwalał zabezpieczyć potrzeby rodzin w m.in. w sferze rozwojowej i społecznej. Dyrektor wskazała, że na potrzeby rodzin zastępczych utworzono w mieście Centrum Wspierania Rodzin, które świadczyło usługi poradnictwa rodzinnego, organizowało warsztaty i grupy wsparcia,
- w przypadku zdiagnozowania problemów w zakresie ochrony dziecka przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie prywatne podejmowano konkretne działania.

(akta kontroli str. 742-756)

Koordynatorzy wyjaśnili m.in., że udzielali wsparcia, w sytuacji gdy występowała taka potrzeba.

(akta kontroli str. 757-792)

3.1.2. Rodziny zastępcze objęte badaniem korzystały z uprawnień wynikających z ustawy o pieczy zastępczej, tj. możliwości:

- korzystania z pomocy prawnej (trzy rodziny zastępcze),
- uzyskania porady w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub w innej poradni specjalistycznej oraz podjęcie specjalistycznej terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (dwie rodziny objęte opieką),
- udziału w grupie wsparcia (trzy rodziny zastępcze),
- poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego (dwie rodziny objęte opieką),
- szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby (sześć rodzin zastępczych).

Najczęstszą formą uprawnień, z których korzystały rodziny zastępcze było uczestnictwo w szkoleniach, możliwość uzyskania porady prawnej oraz udział w grupach wsparcia. Najrzadziej korzystano z poradnictwa mającego na celu

zachowanie i wzmocnienie kompetencji rodzin oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego, a także możliwości uzyskania porady w poradniach specjalistycznych.

Rodziny objęte badaniem nie korzystały ze wsparcia rodziny pomocowej, zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi, wolontariuszy oraz prawa do urlopu.

Dyrektor podała m.in., że koordynatorzy mając na względzie przysługujące rodzinie uprawnienia w celu ich wypełnienia brali pod uwagę potrzeby zgłaszane przez rodziny, jak i własne spostrzeżenia. Rodziny nie zawsze jednak wymagały wsparcia we wszystkich formach, pomoc była udzielana wtedy, gdy zaistniała taka potrzeba.

(akta kontroli str. 590-695, 804-813)

Koordynatorzy wyjaśniali m.in., że nie w każdym przypadku tego typu pomoc była wymagana, np. rodziny zastępcze spędzały wakacje wspólnie z dziećmi i nie miały potrzeby korzystania z urlopu lub nie korzystały z dostępnych form pomocy obawiając się stygmatyzacji.

(akta kontroli str. 815-845)

3.1.3. Badanie dokumentacji dotyczącej rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora wykazało, że koordynatorzy odwiedzali poszczególne rodziny zazwyczaj raz w miesiącu.

Dyrektor podała, że od momentu ogłoszenia pandemii Covid-19 w trosce o zdrowie rodzin zastępczych (ok. 70% rodzin zastępczych to rodziny spokrewnione, osoby w podeszłym wieku) i dzieci, kontakty koordynatora odbywały się głównie drogą elektroniczną lub za pośrednictwem telefonu. Utrzymywany był systematyczny kontakt, minimum raz w miesiącu. Ponadto każdy z koordynatorów został wyposażony w telefon służbowy, który umożliwiał rodzinom zastępczym codzienny, bezpośredni kontakt w godzinach od 7:00 do 20:00.

Organizator wyjaśnił, że w razie wystąpienia potrzeby osobistego kontaktu koordynator wizytował rodzinę w miejscu jej zamieszkania z zachowaniem niezbędnych środków ostrożności.

(akta kontroli str. 597, 608, 620, 631, 642-643, 655, 666-667, 680, 692, 813-814)

W trakcie spotkań koordynatorzy dokonywali m.in. oceny sytuacji: mieszkaniowej, zdrowotnej oraz szkolnej dzieci. Określali również stopień rozwoju dziecka, formy spędzania wolnego czasu, problemy opiekuńczo – wychowawcze, współpracę rodziny zastępczej z instytucjami, formy oszczędzania oraz kwoty wpłacane przez rodziny zastępcze na rzecz dzieci. Przedmiotem zainteresowania koordynatorów był także kontakt z rodzicami biologicznymi oraz sposób zachowywania się dzieci. Podczas wizyt koordynatorzy umożliwiali również dzieciom wyrażenie woli pozostawania w rodzinie zastępczej. Dokonywali oceny czy plan pomocy dziecku był realizowany zgodnie z ustaleniami lub czy wymagana była jego modyfikacja.

(akta kontroli str. 597-598, 608-609, 620-621, 631-632, 643, 655-656, 667, 680-681, 692-693)

Z przeprowadzonego przez kontrolerów NIK badania ankietowego wynikało m.in., że:

- 85,7% ankietowanych rodzin odwiedzanych było przez koordynatora raz w miesiącu, a 14,3% wskazało inną częstotliwość – kilka razy w miesiącu lub dość często w zależności od potrzeb⁶¹,
- 95% rodzin wskazało, że koordynator „zawsze” rozmawiał z rodzicami zastępczymi, a 5% rodzin, że „często”,
- 20% rodzin wskazało, że koordynator „zawsze” wypełniał dokumenty, 45%, że „bardzo często” lub „często”, 35%, że „rzadko” lub „bardzo rzadko”,
- 15,8% ankietowanych wskazało, że koordynator sprawdzał stan i czystość pomieszczeń „zawsze”, 15,8%, że „często” lub „bardzo często”, 63,1%, że „rzadko” lub „bardzo rzadko”, a 5,3%, że „nigdy”⁶²,
- 75% rodzin wskazało, że koordynator rozmawiał z dziećmi „zawsze”, a 25%, że „bardzo często” lub „często”,
- 5,9% ankietowanych wskazało, że koordynator bawił się z dziećmi „często”, 29,4%, że „rzadko” lub „bardzo rzadko”, a 64,7% zadeklarowało, że „nigdy”⁶³,
- 6,3% odpowiadających wskazało, że koordynator pomagał dzieciom w odrabianiu prac domowych „często”, 6,3% że „rzadko”, a 87,4% zadeklarowało, że „nigdy”⁶⁴.

(akta kontroli str. 886-895)

Dyrektor podała m.in., że wypełnianie dokumentów przez koordynatora związane było często ze wsparciem jakiegoś udzielali koordynatorzy, np. pomagając wypełniać wnioski o dodatek 500+. Koordynatorzy opracowywali także wspólnie z rodziną plany pomocy dzieciom i ich modyfikacje oraz sporządzali notatki z kontaktu.

Stan i czystość pomieszczeń była weryfikowana w sposób dyskretny, jedynie w sytuacjach tego wymagających motywowano rodziny do zachowania czystości mieszkania.

Zdaniem Dyrektor koordynatorzy nie brali udziału w zabawie, ponieważ skupiali się na obserwacji, która była cennym źródłem wiedzy pozwalającym na ocenę relacji dzieci z ich opiekunami. Ponadto niektóre dzieci (np. nastolatki), ze względu na swój wiek, wymagały innego rodzaju wsparcia niż zabawa.

Dyrektor wyjaśniła, że zadaniem koordynatora było wspieranie rodziców zastępczych w sytuacji wystąpienia problemów w odrabianiu prac domowych przez dzieci. Polegało to głównie na inicjowaniu rozmów z pedagogiem lub wychowawcą w sprawie zapewnienia dziecku możliwości odrabiania lekcji w świetlicy lub zapewnienia zajęć wyrównawczych. W razie potrzeby koordynatorzy pomagali również w znalezieniu korepetytora lub poszukiwali szkół dostosowanych do potrzeb edukacyjnych dzieci.

(akta kontroli str. 747-751)

Koordynatorzy podali m.in., że:

- zazwyczaj wypełniali dokumenty (np. wniosek o przyznanie bonów turystycznych lub wniosek do komornika) z uwagi na potrzeby zgłaszane przez rodziny zastępcze, wizyta jednak nigdy nie ograniczała się wyłącznie do ich wypełniania,
- w niezbędnych sytuacjach rodziny były motywowane do zachowania czystości, jednak wizyty koordynatora nie miały charakteru kontroli czystości,
- nie bawili się ze wszystkimi dziećmi z uwagi na ich wiek i osobowość,

⁶¹ Jedną osobę z ankietowanych zaznaczyła jednocześnie poz. „raz w miesiącu” oraz „inna częstotliwość”.

⁶² Odpowiedzi na pytanie udzieliło 19 z 20 ankietowanych.

⁶³ Odpowiedzi na pytanie udzieliło 17 z 20 ankietowanych.

⁶⁴ Odpowiedzi na pytanie udzieliło 16 z 20 ankietowanych.

– nie pomagali w odrabianiu prac domowych, jeśli sytuacja tego nie wymagała.

(akta kontroli str. 757-792)

3.1.4. Koordynatorzy wspierali rodziny zastępcze poprzez współpracę z podmiotami zewnętrznymi takimi jak: ośrodki pomocy społecznej, szkoły, sądy i placówki podstawowej opieki zdrowotnej. Współpraca ta dotyczyła m.in.: przekazywania bieżących ocen sytuacji dzieci, monitoringu ich postępów w nauce oraz stanu zdrowia, a także ustalania warunków życia lub miejsca pobytu rodziców biologicznych.

(akta kontroli str. 590-695)

W okresie objętym kontrolą w żadnej z badanych ośmiu spraw, nie wystąpił przypadek stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, o którym mowa w art. 47 ust. 6 ustawy o pieczy zastępczej. Koordynator w jednym przypadku wydał opinię dołączoną do wniosku kierowanego do sądu przez organizatora, w sprawie wszczęcia postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej, w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej⁶⁵, zgodnie z art. 47 ust. 7 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 590-695)

W latach 2018-2020 (I półrocze) odbyło się osiem postępowań sądowych⁶⁶ dotyczących dziewięciorga dzieci z pięciu badanych rodzin zastępczych. Koordynatorzy dysponowali wiedzą o czterech⁶⁷ z nich, a w jednym przypadku (dotyczącym zarządzenia opiekuńczego) koordynator uczestniczył w posiedzeniu Sądu.

Dyrektor podała, że w postępowaniach o zapłatę alimentów przedstawicielem MOPR upoważnionym do udziału w sprawach alimentacyjnych w Sądzie był radca prawny zatrudniony w ośrodku, który przed sprawą w sądzie konsultował sytuację dziecka oraz jego rodziców biologicznych z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Udział profesjonalnego pracownika w tak ważnych sprawach dotyczących zabezpieczenia dzieci i negocjacji kwoty alimentów był bardziej skuteczny aniżeli koordynatorów, których głównym zadaniem było wspieranie rodziny zastępczej. Dyrektor dodała również, że po przesłaniu do sądu pozwu o alimenty, sąd miał możliwość wezwania koordynatora, co się jednak nigdy nie zdarzyło. Podkreśliła, że takie sprawy, co do zasady kończą się pozytywnym wynikiem, zgodnie z oczekiwaniami MOPR i możliwościami rodziny.

Prezes Sądu poinformował, że ww. sprawach nie występowała konieczność wyznaczania rozprawy z udziałem rodziny zastępczej, a w konsekwencji z udziałem koordynatora.

(akta kontroli str. 590-695, 813, 970-971)

3.2. Na podstawie badania dokumentacji rodzin zastępczych stwierdzono, że miały one zapewniony dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci. Świadczenia usług psychologicznych realizowane było przez psychologa zatrudnionego w MOPR na potrzeby rodzin zastępczych.

MOPR prowadził również od 2016 r. kolejne dwie edycje projektu unijnego Rodzina w Centrum⁶⁸, który był skierowany do rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przebywających w pieczy zastępczej oraz sprawujących rodzinną pieczę zastępczą.

⁶⁵ W pozostałych 11 przypadkach upływ terminu 18 miesięcy nastąpił przed okresem objętym kontrolą.

⁶⁶ W zakresie zarządzeń opiekuńczych (pięć postępowań) i alimentów (trzy postępowania).

⁶⁷ Trzech postępowań alimentacyjnych i jednym postępowaniu dotyczącym wydania zarządzenia opiekuńczego.

⁶⁸ Projekt „Rodzina w Centrum 3” jest w trakcie przygotowania.

Organizator do realizacji zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wybrał, w drodze konkursu ofert, Caritas Diecezji Toruńskiej – Grudziądzkie Centrum Caritas im. Błogosławionej Juty, któremu powierzył prowadzenie Centrum Wspierania Rodzin⁶⁹. Rodziny zastępcze deklarujące udział w projektach „Rodzina w Centrum” i Rodzina w Centrum 2” miały w CWR możliwość dokonania wyboru wsparcia⁷⁰ zgodnego z ich potrzebami. Cztery spośród ośmiu rodzin, których dokumentację objęto badaniem uczestniczyło w ww. projektach⁷¹.

Dyrektor podała, że rodziny miały też dostęp do oferty przygotowanej przez Miasto Grudziądz, m.in. poprzez: Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Poradnię Zdrowia Psychicznego Dla Dzieci i Młodzieży, Ośrodek Profilaktyki Uzależnień Dzieci i Młodzieży, Specjalistyczną Poradnię Rodzinną „Nadzieja”, Grudziądzkie Towarzystwo Pomocy Dziecku i Rodzinie „Homini”.

Badanie dokumentacji rodzin zastępczych wykazało, że w okresie objętym kontrolą pięć rodzin skorzystało z pomocy psychologicznej, w przypadku jednej rodziny była to pomoc doraźna, a w pozostałych długookresowa. Ustalono także, że w jednym przypadku rodzina nie skorzystała z propozycji udzielenia pomocy przez psychologa zatrudnionego w MOPR. Dwie rodziny⁷² korzystały z pomocy reedukacyjnej, troje dzieci miało możliwość udziału w warsztatach socjoterapeutycznych takich jak: „Lubię siebie”, „To właśnie ja”. Cztery rodziny korzystały z długookresowego poradnictwa pedagogicznego⁷³.

Z przeprowadzonego badania ankietowego wynikało m.in., że 52,2% ankietowanych rodzin zastępczych⁷⁴ uzyskało pomoc koordynatora w dostępie do specjalistycznej opieki psychologicznej, 43,5% rodzin nie potrzebowało dostępu do pomocy specjalistycznej, a w 4,3% koordynator starał się takiej pomocy udzielić, ale jego działania nie były skuteczne.

Dyrektor podała, że jej zdaniem brak potrzeby udzielenia przez koordynatorów pomocy w dostępie opieki specjalistycznej oznaczał, że rodziny zastępcze były prawidłowo informowane o możliwościach wsparcia na terenie miasta. Rodziny korzystały z tych możliwości według własnych potrzeb, nie wymagały zatem pomocy koordynatorów. Nie zgodziła się z twierdzeniem ankietowanych, że udzielana przez MOPR pomoc ograniczała się wyłącznie do pomocy psychologicznej. Każda rodzina wyrażająca taką wolę mogła uczestniczyć w szerokiej ofercie działań przewidzianych w projektach „Rodzina w Centrum” i „Rodzina w Centrum 2”. Dyrektor wyjaśniła również, że rodziny mogły samodzielnie lub za namową koordynatorów korzystać z pomocy Poradni Rodzinnej oraz PPP, tym bardziej, że na prośbę MOPR⁷⁵, PPP poszerzyła ofertę w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodzin zastępczych poprzez utworzenie nowego Punktu Konsultacyjnego.

(akta kontroli str. 590-695, 742-752, 886-895, 1023-1024)

⁶⁹ Dalej: „CWR”.

⁷⁰ Rodzaj wsparcia dostępne w ww. projektach: Specjalistyczne poradnictwo rodzinne – pedagogiczne, prawne, psychologiczne, psychiatryczne; mediacje rodzinne; terapia rodzinna/grupowa i indywidualna; warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie dla rodziców naturalnych i zastępczych; zajęcia animacyjne dla dzieci rodziców korzystających z warsztatów wzmacniających; warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 14 lat; grupy wsparcia dla rodzin naturalnych i zastępczych, szkolenia dla wolontariuszy, wyjazdy edukacyjne wzmacniające więzi i relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi; superwizje rodzin zastępczych, warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą; bony edukacyjne dla osób opuszczających pieczę zastępczą.

⁷¹ Jedna rodzina w ramach projektu „Rodzina w Centrum” [...], dwie rodziny w ramach projektu „Rodzina w Centrum 2” [...]. *Patrz przypis 37.*

⁷² [...] *Patrz przypis 37.*

⁷³ [...] *Patrz przypis 37.*

⁷⁴ Troje badanych zaznaczyło równolegle, że nie potrzebowała pomocy koordynatora w dostępie do opieki specjalistycznej jednocześnie deklarując, że udzielono jej wsparcia w dostępie do opieki psychologicznej.

⁷⁵ Prośba z dnia 3 października 2018 r.

3.3. W badanym okresie MOPR uczestniczył w realizacji *Programu rozwoju pieczy zastępczej w gminie – miasto Grudziądz na prawach powiatu na lata 2018-2020*⁷⁶, w którym jako cel główny wskazano zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, a celem operacyjnym 1, był rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej. W *Programie rozwoju pieczy* określono dla MOPR zadania w zakresie podejmowania działań w kierunku zwiększenia liczby rodzin zastępczych niezawodowych oraz zawodowych, wspierania istniejących rodzin zastępczych oraz poprawę jakości usług świadczonych w obszarze pieczy zastępczej. Nie określono wartości wskaźników realizacji poszczególnych działań w ramach ww. zadań, za wyjątkiem funkcjonowania rodzin zastępczych zawodowych, gdzie przewidziano limit na poziomie dwóch rodzin w latach 2018-2020. W trakcie roku 2018 w powiecie funkcjonowały dwie zawodowe rodziny zastępcze, a w 2019 r. jedna. Dyrektor podała m.in., że zawarcie umowy z rodziną następuje na jej wniosek, a żadna z funkcjonujących rodzin zastępczych niezawodowych nie składała wniosku do MOPR o jej przekształcenie.

Działania w kierunku zwiększenia liczby rodzin zastępczych niezawodowych oraz zawodowych polegały m.in. na promowaniu rodzicielstwa zastępczego za pośrednictwem projektów socjalnych i lokalnych mediów, organizowaniu i finansowaniu szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych oraz funkcjonowaniu rodzin zastępczych zawodowych. Dyrektor wskazała, że MOPR dąży do pozyskania jak największej liczby rodzin niezawodowych. W badanym okresie liczba rodzin niezawodowych wzrastała, pomimo że ogólna liczba rodzin była nieznacznie mniejsza. Pozyskiwanie rodzin zastępczych niezawodowych było rezultatem: podejmowanych działań promocyjnych, realizowanych szkoleń kandydatów, poszukiwania rodzin.

Przewidziane w *Programie rozwoju pieczy* formy wsparcia rodzin zastępczych takie jak: obejmowanie rodzin zastępczych na ich wniosek opieką koordynatora, organizowanie szkoleń o tematyce zgodnej z potrzebami rodzin zastępczych, zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego i psychologicznego, udzielanie wsparcia poprzez organizowanie grup wsparcia, miały charakter powszechny i odpowiadały potrzebom rodzin wynikającym z dokumentacji objętej badaniem. Wskazywane były także przez rodziny w przeprowadzonym badaniu ankietowym. Ankietowani podali, że: MOPR zasięgnął ich opinii przed wyznaczeniem koordynatora (65%), udzielono im pomocy w dostępie do opieki specjalistycznej (52%), koordynatorzy zawsze aktywnie wspierali ich w przypadku występowania problemów (75%). Pomoc i wsparcie ze strony koordynatorów zostały ocenione, jako potrzebne i skuteczne (80%).

Założona w *Programie rozwoju pieczy* poprawa jakości usług świadczonych w obszarze pieczy, realizowana była poprzez szkolenia koordynatorów oraz spotkania służące integracji osób pracujących z rodziną zastępczą, naturalną, młodzieżą i dziećmi.

Organizator składał Prezydentowi Grudziądza raz w roku informację o zrealizowanych działaniach *Programu rozwoju pieczy*⁷⁷.

(akta kontroli str. 863-882, 899, 902-905)

3.4. W okresie objętym badaniem do MOPR nie zostały złożone skargi na pracę koordynatorów.

(akta kontroli str. 883)

⁷⁶ Przyjętego Uchwałą Nr L/36/18 Rady Miejskiej Grudziądza z dnia 25 kwietnia 2018 r., dalej: „*Program rozwoju pieczy*”.

⁷⁷ Wskazywał w niej m.in. na sposób realizacji wskaźnika dotyczącego limitu zawodowych rodzin zastępczych.

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

MOPR i koordynatorzy skutecznie wspierali rodziny zastępcze w realizacji ich zadań umożliwiając im m.in. korzystanie z uprawnień wynikających z ustawy o pieczy zastępczej. Prawidłowo realizowano założenia powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, a wykonywane przez koordynatorów zadania nie były przedmiotem skarg.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

NIK nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Zapewnienie trwałości procesu zasięgania opinii rodziny zastępczej przed wyznaczaniem koordynatora.
2. Rzetelne sporządzanie przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej kart modyfikacyjnych do planów pomocy dzieciom.
3. Zapewnienie trwałości procesu gromadzenia i przekazywania diagnoz psychofizycznych dzieci przed dniem ich przyjęcia do rodzin zastępczych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, grudnia 2020 r.

Kontrolerzy
Monika Kazimierczak
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
Tomasz Sobecki

.....
podpis

.....
podpis

Adam Ruciński
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis